

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ**

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни підготовки докторів філософії зі спеціальності
231 «Соціальна робота»

Харків - 2016

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури,
факультет соціальних комунікацій, кафедра соціальної роботи

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д. пед. наук, проф. Рижанова А.О.,

Затверджено Радою факультету соціальних комунікацій ХДАК
“11” квітня 2016 року, протокол № 9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “ Теорія та історія соціальної роботи та соціальної педагогіки ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки аспіранта спеціальності 231 «Соціальна робота».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблеми історії та теорії соціальної роботи та соціальної педагогіки.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна пов'язана з іншими дисциплінами циклу спеціальних дисциплін — «Актуальні проблеми та сучасні технології соціальної роботи за рубежом», «Актуальні проблеми методології соціальної педагогіки», «Медіасоціалізація засобами анімаційної соціально-педагогічної діяльності» та ін.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Становлення та розвиток соціальної педагогіки
2. Основи соціальної педагогіки
3. Соціально-педагогічна діяльність
4. Соціальне середовище як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Формування знань студентів з теоретичних основ соціальної педагогіки та соціальної роботи, становлення останньої як наукової галузі, основних напрямів соціально-педагогічної діяльності як механізму ефективної реалізації завдань соціального виховання особистості, групи, соціуму.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

- сформуванню уявлення про теоретичне підґрунтя соціальної педагогіки;
- сприяти оволодінню основними категоріями соціальної педагогіки;
- сформуванню уявлення про етапи становлення соціальної педагогіки як науки за кордоном;
- сформуванню уявлення про етапи становлення вітчизняної соціально-педагогічної науки;
- сприяти засвоєнню зарубіжного соціально-педагогічного досвіду і усвідомленню сучасного стану теорії та практики соціальної педагогіки;
- сприяти засвоєнню вітчизняного соціально-педагогічного досвіду і усвідомленню сучасного стану теорії та практики соціальної педагогіки;
- сприяти засвоєнню функцій соціально-педагогічної діяльності та оволодінню способами їх реалізації у процесі соціального виховання;
- сформуванню уявлення про актуальні напрями соціально-педагогічної діяльності;
- сформуванню знань студентів з соціально-педагогічних особливостей педагогізації соціального середовища;
- стимулювати усвідомлення особливостей функціонування сучасної системи соціального розвитку особистості у різних соціальних інститутах та виокремлення основних завдань соціально-педагогічної діяльності в цих установах.
-

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- сутність основних історичних етапів розвитку зарубіжної та вітчизняної соціальної педагогіки як науково-практичної діяльності;
- особливості підготовки соціальних педагогів у різних країнах;
- особливості об'єкта, предмета соціальної педагогіки, завдання цієї галузі педагогічної науки, зміст основних категорій, напрямів соціально-педагогічної діяльності;
- основні законодавчі акти, що стосуються соціального виховання та соціально-педагогічної діяльності;

- загальні соціально-педагогічні технології для ефективного соціального розвитку особистості як мети соціального виховання;
- специфіку соціально-педагогічної діяльності у різноманітних соціальних інститутах;
- зміст, форми, методи реалізації основних напрямів соціально-педагогічної діяльності; специфіку їх здійснення з врахуванням віку, статі та інших ознак окремих категорій населення у різних соціальних інститутах

вміти :

- вільно та адекватно керуватися науково-термінологічним апаратом соціальної педагогіки;
- обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем соціально-педагогічної науки;
- діагностувати соціальний розвиток особистості та соціально-виховні умови мікро-, мезо- та макросоціумів, ефективність соціально-педагогічної діяльності;
- планувати стратегію та тактику соціально-педагогічної діяльності щодо окремих категорій населення у різних соціальних інститутах;
- добрати стратегію подолання кризових соціально-педагогічних явищ на рівні територіальної громади, регіону, країни;
- добирати практичні методи й форми щодо основних напрямів соціально-педагогічної діяльності: організації безпосередньо соціального виховання особистості, соціально-педагогічної корекції та реабілітації, педагогізації середовища.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години / 4 кредити ECTS, з них 60 годин аудиторних занять (10 год. – лекційних занять, 20 год. – семінарських, 30 год. – практичних).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Становлення та розвиток соціальної педагогіки за рубежом.

Становлення та розвиток вітчизняної соціальної педагогіки.

Відновлення соціальної педагогіки у другій половині ХХ ст.

Змістовий модуль 2.

Соціальна педагогіка як галузь педагогіки.

Соціальний педагог як новий тип педагога.

Змістовий модуль 3.

Соціально-педагогічна діяльність: загальна характеристика.

Соціальне виховання особистості: проблеми та перспективи.

Соціальний захист прав людини та соціально-педагогічна допомога особистості в адаптації до соціального середовища.

Соціально-педагогічна корекція.

Соціально-педагогічна реабілітація.

Змістовий модуль 4.

Педагогізація соціального середовища – умова підвищення ефективності соціально-педагогічної діяльності.

Сім'я як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.

Освітні установи суспільства як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.

Професійна реалізація в системі соціально-педагогічної діяльності.

Культурно-дозвіллева діяльність в системі соціального виховання.

Об'єднання як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.

Територіальна громада як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.

3. Основна рекомендована література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) [Текст] /А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. – К.,2002. – С.122-145.

2. Андреева, И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики [Текст] /И.Н.Андреева. – М.: Академия, 2000. – С.104-107, 147-150.
3. Безпалько, О.В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді [Текст]: теоретико-методологічні основи : монографія / О.В.Безпалько. – К.: Науковий світ, 2006. – 363 с.
4. Безпалько, О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Навчальний посібник [Текст] / О.В.Безпалько. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 134с.
5. Бочарова, В. Социальная педагогика – диалог науки и практики [Текст] /В.Бочарова //Социальная педагогика. – 2003. – №1. – С.34-39.
6. Василенко, О.М. Соціально-педагогічна діяльність у закладах освіти [Текст] /О.М.Василенко, А.О.Малько. – Х.: Крок, 2003. – 53 с.
7. Василькова, Ю.В. Социальная педагогика [Текст] : курс лекций /Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. – М.: «Академия», 1999. – С.344-357.
8. Ерошенков, И.Н. Культурно-досуговая деятельность в современных условиях [Текст] /И.Н.Ерошенков. – М.: МГИК, 1994. – 43 с.
9. История социальной педагогики [Текст] : хрестоматия-учебник /Под ред. М.А.Галагузовой. – М.: Владос, 2000. – С.300-312.
10. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка/Соціальна робота [Текст] : навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. – К.: ІЗМН,1997. – С.57-74.
11. Конвенція ООН про права дитини [Текст]. – К.: Право,1995. – 32 с.
12. Липский, И.А. Социальная педагогика. Методологический анализ [Текст] : учебное пособие / И.А.Липский. – М.: ТЦ Сфера, 2004. – 320 с.
13. Малько, А.О. Теоретико-методологічні основи розвитку соціальної педагогіки [Текст] : моногр. / А.О.Малько. – Харк. держ. акад. культури. – Х.: ХДАК, 2004. – 285 с.
14. Мардахаев, Л.В. Социальная педагогика [Текст] : учебник / Л.В.Мардахаев. – М.: Гардарики, 2005 – 269 с.
15. Мищик, Л.И. Профессиональная подготовка социального педагога [Текст] /Л.И.Мищик. – Запорожье: ИПК «Запоріжжя», 1996. – С.51-72.
16. Мудрик, А.В. Социализация человека [Текст] : учебное пособие для высших учебных заведений / А.В.Мудрик. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 304 с.
17. Мудрик, А.В. Социальная педагогика [Текст] / А.В.Мудрик. – М.: Академия, 2000. – 200 с.
18. Мустаева, Ф.А. Основы социальной педагогики [Текст] /Ф.А.Мустаева. – М.: Академ. Проект; Екатеринбург: Деловая книга. – 2002. – 416 с.
19. Никитина, Л.Е. Социальная педагогіка [Текст] : учеб. пособие для вузов / Л.Е.Никитина. – М.: Академический проект, 2003. – 270 с.
20. Овчарова, Р.В. Справочная книга социального педагога [Текст] /Р.В.Овчарова. – М.: ТЦ “Сфера”, 2001. – С.132-206.
21. Рижанова, А.О. Актуалізація вітчизняного соціального виховання в контексті закону «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.» [Текст] / А.О.Рижанова // Освіта, культура та мистецтво в добу цивілізаційної глобалізації : матеріали між нар. наук. конф., 22-23 листопада 2007 року / заг. ред. проф. В.М.Шейка та ін. – Х.: ХДАК, 2007. – 261 с.
22. Рижанова, А.О. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки [Текст] / А.О.Рижанова // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – № 4. – С.15-21.
23. Рижанова, А.О. Соціальне виховання як питання національної та глобальної безпеки в умовах інформаційного суспільства [Текст] / А.О.Рижанова // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : збірник наукових праць.

- Вип.. 9. – Київ – 2006. – С.16-22.
24. Селевко, Г. Технологии социально-педагогической работы [Текст] /Г.Селевко // Социальная педагогика. – 2003. – № 1. – С.55-66; №2. – С.37-53.
  25. Словарь по социальной педагогике [Текст] : учеб. пос. для студ. высш. учеб. завед. / Авт.-сост. Л.В.Мардахаев. – М.: Изд. центр „Академия”, 2002. – 368 с.
  26. Социальная педагогика [Текст] : курс лекций /Под общей ред. М.А.Галагузовой. – М.: ВЛАДОС, 2000. – С.21-51.
  27. Социальная педагогика [Текст] : уч. пособие /Под ред. В.А.Никитина. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 272 с.
  28. Соціальна педагогіка. Частина I. Основи соціальної педагогіки [Текст] : конспект лекцій /Укл. А.О.Малько. – Х.:ХДАК, 1998. – С.26-32.
  29. Соціальна педагогіка [Текст] : мала енциклопедія / За заг.ред.проф.І.Д.Звереві. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
  30. Соціальна педагогіка [Текст] : теорія і технології : підручник / За заг. ред. І.Д.Звереві. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
  31. Харченко, С.Я. Соціально-педагогічні технології [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С.Я.Харченко, Н.П.Краснова, Л.П.Харченко. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 552 с.
  32. Шакурова, М.В. Методика и технология работы социального педагога [Текст] : уч. пособие /М.В.Шакурова. – М.: АСАДЕМіА, 2002. – 272 с.
  33. Шептенко, П.А. Методика и технология работы социального педагога [Текст] : уч. пособие /П.А.Шептенко, Г.А.Воронина; Под ред. В.А.Сластенина. – М.: АСАДЕМіА,2001. – 208 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання. Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку. Передбачено поточний контроль знань аспірантів у формі усного опитування, виступу з рефератами, перевірки конспектів, якості виконання завдань самостійної роботи, а також модульний контроль у формі тестування.

5. Засоби діагностики успішності навчання.

Шкала оцінювання знань:

- 90-100 балів — відмінно (А);
  - 82-89 балів — дуже добре (В);
  - 74-81 балів — добре (С);
  - 64-73 бали — задовільно (D);
  - 60-63 бали — достатньо (Е)
  - 35-59 балів — незадовільно з можливістю повторного складання (FX);
  - 1-34 бали — незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).
- 'язковим повторним курсом (F).